

Tytuł: **Strajki szkolne na Kaszubach 1906-1907r.**

Data: **27.11.2020 r.**

Organizatorzy: **Kaszubsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Wejherowie, Kaszubski Zespół Parlamentarny przy udziale Powiatowej Biblioteki Publicznej w Wejherowie i Instytutu Balticum**

Patronat: **Starosta Bytowski, Starosta Chojnicki, Starosta Kartuski, Starosta Kościerski, Starosta Lęborski, Starosta Pucki, Starosta Wejherowski.**

Patronat Medialny: **„Pomerania”, „Dziennik Bałtycki”, „Gazeta Kaszubska”, „Radio Gdańsk”, „Polskie Radio Koszalin”, „Radio Kaszëbë”, „Radio NordaFM”, „Telewizja TTM”**

Strajki szkolne na Kaszubach, które odbywały się w 1906 i 1907 r., prawie nie funkcjonują w polskiej, zbiorowej świadomości historycznej. Nawet w naszym regionie są właściwie zapomniane, często przesłaniają je uczniowskie protesty z Wielkopolski z tego samego okresu, z tym najsłynniejszym w Wrześni. Mimo to tkwią one mocno w kaszubskiej, pomorskiej tożsamości, są jej ważną częścią. Bez nich zapewne nie byłoby takiego entuzjazmu miejscowej ludności w 1920 r., kiedy Pomorze po zaborach wróciło do odrodzonej Rzeczypospolitej. Ich przebieg umocnił polskie poczucie narodowe, identyfikację polskości z katolicyzmem, odrębności, wrogość do niemieckiej Rzeszy, wówczas będącej u szczytu potęgi politycznej, militarnej i cywilizacyjnej. Dla niektórych bezpośrednich obserwatorów tych wydarzeń, były one porównywalne do największych polskich zrywów narodowych XIX w., powstania listopadowego i styczniowego. Podobna była skala bohaterstwa, wytrwałości, w części także danina krwi ofiar.

Strajki te miały na Kaszubach powszechny charakter, chociaż nie wystąpiły we wszystkich szkołach, oraz prawie identyczny przebieg. Poprzedziły je liczne petycje domagające się nauczania w pruskich szkołach państwowych na terenie Pomorza, Kaszub religii w języku polskim nie niemieckim. Gdy one nie poskutkowały, dzieci zaopatrzone w pisemne zakazy rodziców, odmawiały nauczycielom odpowiedzi w języku niemieckim na pozdrowienie bądź odpowiadały po polsku, milczały, gdy lekcje religii były prowadzone w języku niemieckim, nie przynosiły niemieckich podręczników i książeczek do nabożeństwa ewentualnie brały ze sobą ich polskie odpowiedniki. Uczniowie i ich

opiekunowie nie ustępowali mimo zastosowanych przez zaborcę represji, kar pieniężnych, więzienia, zwolnień z pracy rodziców, wydłużania obowiązku szkolnego, przenoszenia strajkujących do niższych klas, nieprzyjmowania ich starszego rodzeństwa do gimnazjów i szkół wyższych itp. Stosowano też kary cielesne, na skutek których w indywidualnych przypadkach dochodziło do kalectwa, a nawet zgonów. Z drugiej strony następowały pobicia zaangażowanych w tłumienie strajków nauczycieli, żandarmów, urzędników, podpalania ich mieszkań, szkół.

Konferencja „Strajki szkolne na Kaszubach” ma na celu przybliżenie tych wydarzeń, ich upowszechnienie na podstawie dotychczasowych badań, a także nie wykorzystywanych dotąd źródeł, zwiększenie zainteresowania poruszaną tematyką i intensyfikację dalszych prac poznawczych.

1.	9:30-9:40	Prof. dr hab. Marcin Pliński, Rektor Kaszubsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Wejherowie	Otwarcie konferencji
2.	9:45 – 9:55	Kazimierz Kleina, Senator RP, Przewodniczący Kaszubskiego Zespołu Parlamentarnego	Słowo wstępu
3.	10:00 – 10:20	Dr hab. Lidia Burzyńska-Wentland, prof. AMW, Akademia Marynarki Wojennej	<i>Szkolnictwo elementarne w rejencji gdańskiej i kwidzyńskiej w Prusach Zachodnich na przełomie XIX i XX w</i>
4.	10:25 – 10:45	Dr Paweł Śpica, Uniwersytet Gdański	<i>Stalość i zmienność postaw kaszubskiej i polskiej ludności Prus Zachodnich wobec szkoły pruskiej w XIX i w początkach XX wieku</i>
5.	10:50 – 11:10	Dr hab. Tomasz Krzemiński, prof. Instytut Historii, Polska Akademia Nauk	<i>W. Kulerski i strajki szkolne na Kaszubach w l. 1906-1907</i>
6.	11:15 – 11:35	Prof. dr hab. Edmund Kizik, Uniwersytet Gdański	<i>Niemiecka opinia publiczna wobec strajków szkolnych w rejencji gdańskiej Prus Zachodnich 1906-1907</i>
7.	11:40 – 12:00	Ks. Dr Marian Miotk	<i>Strajk szkolny w powiecie wejherowskim według relacji świadków i osób z nimi związanych zebranych przez Augustyna Kura</i>
8.	12:05 – 12:25	Dr Bogusław Breza, Instytut Kaszubski	<i>„Kaszuby w ogniu”. Strajki szkolne na Kaszubach na łamach „Gazety Gdańskiej” w l. 1906-1907</i>
9.	12:30 – 12:50	Dr hab. Anna Weronika Brzezińska, prof. UAM, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	<i>Wypisy z kronik szkolnych na Kociewiu. Materiały etnograficzne ze zbiorów Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego</i>
10.	12:55 – 13:15	Prof. dr hab. Zygmunt Szultka, Akademia Pomorska w Słupsku, Instytut Kaszubski	<i>Spostrzeżenia o strajkach szkolnych na Kaszubach i Kociewiu. Podobieństwa i różnice</i>

11.	13:20 – 13:40	Prof. dr hab. Daniel Kalinowski, Akademia Pomorska w Słupsku, Instytut Kaszubski	<i>Miara w prześladowaniu ciał i dusz jest przebrana!” Strajki szkolne na Pomorzu i Kaszubach w publicystyce i literaturze polskiej</i>
12.	13:45 – 14:15	Dyskusja – moderator dr Bogusław Breza	
13.	14:20 – 14:30	Podsumowanie i zakończenie – Senator Kazimierz Kleina	

Prowadzący konferencję – dr Bogusław Breza, Instytut Kaszubski